
Příliš klidná síla akademiků a rebelie hradů

Příliš klidná síla akademiků a rebelie hradů

Glosy o událostech uplynulých dní

Na okraj týdne

PROTESTY UNIVERZIT A MOŽNOST ZMĚNY. Týden neklidu byl název klidných protestů akademiků, včetně jejich motoru z Univerzity Palackého, proti špatnému financování vysokých škol. Mnohé argumenty neklidných jsou správné, avšak měli by si být vědomi toho, že nestačí jen tlačit na pilu a odříznout si ze státního rozpočtu větší díl. Jestliže například stát dává vysokým školám jen 0,8% HDP, zatímco v zemích EU se podpora pohybuje okolo 1,5 % z HDP, je to ostudné. Na druhé straně je však třeba pátrat po vnitřních rezervách univerzit. Nechtělo by to po patnácti letech od listopadu provést pořádnou inventuru hospodaření Univerzity Palackého? Nestálo by také za to, podívat se, jak vlastně vysoké školy fungují? Jsou akademické senáty svrchovanými orgány samosprávy, nebo jen přívazkem děkanátů a rektorátů? A mají vůbec kantoři i studenti zájem na reformě?

Většina jistě řekne, že hlavní jsou peníze. Není jich dost na platy učitelů, ti odcházejí, není na knihy, vybavení učeben, budova filozofické fakulty vedle opraveného rektorátního nádvoří těžce chřadne atd. Mnoho politiků, včetně ministryně školství Petry Buzkové (ČSSD), tvrdí, že nové peníze není kde brát. Jedna možnost by tu však byla (a jistě jsou další) - kdyby se konečně po vzniku krajů reformovaly centrální úřady a propustily tisíce úředníků v Praze, bylo by více peněz právě do vysokého školství. Důležitější než peníze je však prosazování reformy.

SÍLA NA REFORMU VYSOKÝCH ŠKOL CHYBÍ. Univerzity a vysoké školy by se však měly proměňovat tak, aby nebyly závislé na státních penězích. To znamená zavádět školné od studentů, aby se tak mohli přímo podílet na řízení škol a ovlivňovat kvalitu výuky, pustit do správy škol krajské úřady (až získají větší podíl z daní), a také soukromý kapitál, aby mohl ovlivňovat trh práce. Co brání tomu, aby se z univerzit staly instituce podobné akciovým společnostem? Vedlo by to k zlepšení jejich financování, protože kapitálový dohled nepůjde oblafnout tak jako úředníka.

Změny musí podnítkem politická síla, která je uvede v život. Pravice devadesátých let se toho neodvážila a sociální demokracie se zpronevěřila své "společnosti vzdělání". Snad dostane pravice šanci k reparátu. Ale to by znamenalo, aby i nynější studentští a akademičtí aktivisté tuto sílu vytvořili, neboť stávající strany nejsou změn schopné.

BITVA O HRADY A MLČENÍ KASTELÁNŮ. Podivné chování předvedli kasteláni Bouzova a Šternberka, kteří se vzepřeli svým novým správcům z Národního památkového ústavu v Olomouci. Kdyby nešlo o tak populární památku jako je Bouzov, a hrady a zámky obecně, tak by pracovněprávní spor nepřekročil hranice instituce. Jenže na řízení hradů je něco jakoby tajemného. Kastelánka Hana Váňová přitom neuspěla se svou koncepcí sdružit hrady, zámky a zahrady severní Moravy a Slezska do jedné instituce. I zde platí, že pestrost a konkurence je zajímavější než jednotné vedení. A tak nyní některé hrady a zámky spravuje památkový ústav (Bouzov, Šternberk, Velké Losiny), jiné zase tři různá muzea (Helfštýn, Úsov a Náměšť na Hané) a třeba Sovinec přímo financuje Krajský úřad v Ostravě. Přitom by bylo správné, kdyby se konečně probraly spící soudy a rozhodly o tom, že Bouzov a Sovinec vrátí Řádu bratří domu Panny Marie v Jeruzalémě (německým rytířům). V případě ostatních památek by bylo žádoucí, kdyby do jejich správy mohli mluvit kvůli koordinaci turistického ruchu i představitelé měst, obcí či mikroregionů, kde hrady leží - třeba město Lipník by mělo být ve správní radě Helfštýna apod.

Ať už však bude hrady a zámky spravovat kdokoliv, nejdůležitější je kromě uchování dědictví předků i to, jak budou vábit turisty. Například kastelán Sovince Pavel Zástěra řekl, že je důležité, aby program zajišťovali příjemní lidé s nadšením pro věc a ne ti, kteří myslí jen na snadný výdělek. Helfštýn loni v počtu návštěv předstihl Bouzov. Jak to bude letos?

tomas.sulak@mfdnes.cz